Cena 50 hal.

Nowy Dziennik
wychodzi codziennie rano prócz poniedziałki.
Adres redakcyi i administracyi: Kraków, ul. Stradom 13.
Tel. redakcyi 279, w nocy 1556.
Rękopisów nie zwraca się.
Konto P. K. O. Nr. 141.123
Nakładem Galicyjskiej Spółki Wydawniczej w Krakowie.

Nowy Dziennik

Cena 50 hal.

Prenumerata w Krakowie mies. 12 K. kwart. 35 Kor. z odnoszeniem do domu mies. 14 Kor. kwart. 41 Kor. Na prowincyi 14, kwart. 41 K. Za granicą: mies. 16 Kor. kwart. 47 Kor. Cena ogłoszeń: 1 w. pet. 1-szp. 0·80 (Mk. 0·80). Nadesłane: 1 w. pet. 3·– (Mk. 3·–) Tekst: 1 w. pet. 5·– (Mk. 5·–). Zawiadomienia ślubne gratulacye: 20 koron.

Rok II. Kraków, wtorek 21 października 1919 Nr. 227

Wywiad z dr. Margoschesem.

Akcya ratunkowa żydostwa amerykańskiego na rzecz Żydów w Galicyi.

Kraków, 19 października.

Jak już w swoim czasie donieśliśmy, bawi w Polsce prez. Związku Żydów galicyjskich w Ameryce, dr. Samuel Margosches. Wyjechał on na specyalne zlecenie Związku celem zapoznania się z położeniem gospodarczem Żydów w Galicyi. Dr Margosches bawił z okazyi uroczystości dzisiejszych w Krakowie. Jeden z redaktorów naszego pisma miał sposobność w rozmowie z p. Margoschesem zapoznać się z celem jego podróży i dotychczasową działalnością w Polsce.

W Ameryce mieszka około ćwierć miliona Żydów galicyjskich, którzy zorganizowani są we wspomnianym Związku. Żydzi ci — oświadcza p. dr Margosches — znajdują się w bardzo dobrej sytuacyi materyalnej i żywo interesują się losem swych braci w Galicyi, którym mają zamiar przyjść z skuteczną pomocą.

— Jak przedstawia sobie żydostwo galicyjskie w Ameryce tę pomoc?

— Pomoc ta jest trojakiego rodzaju:

1. Żydzi galicyjscy w Ameryce jako część całego żydostwa amerykańskiego biorą żywy udział w akcyi ratunkowej na rzecz Żydów całej wschodniej Europy. Z akcyi tej korzystają — jak wiadomo — także Żydzi w Galicyi.

2. Żydzi galicyjscy w Ameryce zorganizowani są w poszczególnych stowarzyszeniach, skupiających przybyszów z tego samego miasta. I tak istnieją np. stowarzyszenia Żydów krakowskich, tarnowskich, buczackich itd. Stowarzyszenia te zebrały podczas wojny wielkie fundusze (2 miliony dolarów), z których mają zamiar wspierać swoich ziomków, niezależnie od wsparć, jakie ci otrzymują z ogólnego »Joint Distribution Committee«. Dotychczas nie można było z przyczyn politycznych i technicznych wysyłać tych pieniędzy. Z końcem bieżącego względnie z początkiem następnego miesiąca wybieram się do poszczególnych miast galicyjskich celem: a) zapoznania się z położeniem ludności żydowskiej danych miast, b) poznania dotychczasowej działalności „Joint Distribution Committee“ w danem mieście, c) wypracowania planu rozdziału pieniędzy zebranych w Ameryce przez wyżej wspomniane stowarzyszenia. Pieniądze te zostaną w pierwszym rzędzie przeznaczone na odbudowę zniszczonych podczas wojny bóżnic, szpitali, rozmaitych instytucyi, jakoteż subwencyonowanie istniejących już w danem mieście szkół i innych instytucyi kulturalnych i gospodarczych. W każdem mieście powołam do życia komitet, złożony z ludzi, cieszących się zaufaniem całej ludności żydowskiej i dających gwarancyę skutecznej pracy.

3. Ponadto planowaną jest odbudowa gospodarcza żydostwa galicyjskiego w wielkim stylu. Związek ma zamiar zainteresować dla tego celu kapitalistów żydowskich w Ameryce, którzyby swe kapitały przeznaczyli na stworzenie całego szeregu gałęzi przemysłu w Galicyi i w ten sposób dali ludności żydowskiej w Galicyi sposobność i możliwość pracy produktywnej, co w niemałej mierze przyczyni się do gospodarczego podniesienia kraju.

W toku są przygotowania celem wysłania do Ameryki komisyi gospodarczej, złożonej z fachowców obznajomionych dokładnie z położeniem gospodarczem Żydów w Galicyi. Komisya ta, która niebawem otrzyma już z Waszyngtonu pozwolenie przyjazdu do Ameryki, przedstawi w Stanach Zjednoczonych odpowiednim czynnikom, dokładnie wypracowany plan odbudowy gospodarczej żydostwa galicyjskiego.

— Jakie stanowisko zajmuje rząd polski wobec akcyi Pańskiej?

— Odbyłem liczne konferencye z kompetentnymi czynnikami rządowymi którym przedstawiłem cel mego pobytu w Polsce i wyłuszczyłem, z jaką korzyścią dla Polski, potrzebującej pomocy gospodarczej zagranicy, połączoną jest planowana akcya. Rząd polski okazał wielką przychylność i zrozumienie dla akcyi i przyrzekł też wszelkie w tym kierunku poparcie.

— Czy poczynił Pan kroki celem ułatwienia porozumienia się Żydów galicyjskich z ich krewnymi w Ameryce?

— Przywiozłem ze sobą 40 000 listów, które są w Warszawie sortowane i wysłane zostaną do poszczególnych adresatów.

— Czy znanem Panu jest smutne położenie niektórych zwłaszcza warstw żydowskich w Galicyi? Czy Żydzi ci mogą spodziewać się rychłej pomocy z Ameryki?

— Owszem. Zająłem się specyalnie losem urzędników żydowskich w Galicyi wschodniej, dla których zwróciłem się telegraficznie o pomoc do Ameryki. Pomoc ta niebawem z pewnością nadejdzie. Także adwokaci zydowscy z Galicyi, bawiący obecnie we Wiedniu bez zajęcia, otrzymają niebawem z funduszów amerykańskich pożyczkę, która im umożliwi powrót do Galicyi i rozpoczęcie napowrót dotychczasowej działalności.

— Czy są obecnie możliwości wyjazdu do Ameryki?

— Wyjechać mogą oprócz obywateli amerykańskich tylko najbliżsi krewni (żona, dzieci) obywateli amerykańskich jeżeli ci ostatni wystarają się dla nich w Waszyngtonie o pozwolenie przyjazdu. Pozwolenie takie otrzymają krewni w Polsce za pośrednictwem ambasadora amerykańskiego w Warszawie. Wszyscy inni nie mają obecnie żadnej możliwości wyjazdu do Ameryki i wszelkie starania w tym kierunku są bezskuteczne. Widoki na emigracyę do Ameryki w najbliższych latach są bardzo słabe.

— Czy prawdą jest, co podały pisma polskie, że Żydzi polscy w Ameryce wybierają się z powrotem do kraju?

— Reemigrują jedynie Polacy, Żydzi z Polski takich zamiarów nie mają.

— Jak długo zostaje Pan w Polsce?

— Jak już podałem, wybieram się z końcem bieżącego miesiąca w podróż po Galicyi. W Polsce zabawię jeszcze 3 miesiące.

Judenicz w Petersburgu?

Kraków. PAT. Radio z Nauen: Według doniesień z Helsingforsu flota angielska miała bombardować Kronsztad a po upadku twierdzy wpłynąć do portu. Judenicz miał wkroczyć do Petersburga.

Wiedeń, PAT. Wied. biuro donosi z Amsterdamu: Wiadomości nadeszłe do Kopenhagi potwierdzają marsz Judenicza do Petersburga. Proces rozkładowy wojsk bolszewickich jest zupełny. Front bolszewicki pozostał w wielu punktach przełamany.

Wiedeń. PAT. Wied. biuro donosi z Helsingforsu: Kronsztad wywiesił w piątek popołudniu białą flagę. Krasnoje Sjeło zostało wzięte. Petersburg wysłał deputacyę do Judenicza, aby pertraktować co do kapitulacyi.

Wiedeń. PAT. »Neue Freie Presse« donosi z Kopenhagi w sprawie ostatnich wiadomości z Rewalu, że doniesienia o upadku Petersburga nie znajdują potwierdzenia. Sądzą, że conajwyżej może być mowa o przewrocie w Petersburgu.

Koniec strejku rolnego.

Warszawa. PAT. »Robotnik« ogłasza odezwę zawodowego Związku robotników rolnych Rzeczypospolitej, w której to odezwie oświadcza Związek między innymi: Komuniści nie dbając o Związek i interesy służby folwarcznej, chcieli wywołać zamęt polityczny. Niebezpieczny ten eksperyment mieli zamiar przeprowadzić przez robotników rolnych, na których posypałyby się tylko prześladowania, a wielu mogłoby to życiem przypłacić. Komuniści o postawionych przez nas żądaniach nawet słyszeć nie chcieli, pertraktacyi nie chcieli doprowadzić do końca, przychodzili nawet na posiedzenia sekretaryatu centralnego z rozkazem od swoich partyi, aby 13 bm. strejk bez względu na przygotowania się rozpoczął. Przysyłali agentów jeszcze przed uchwałą Sekretaryatu Centralnego, podszywających się pod jego firmę, aby 13 bm. wywołać strejk.

Piętnując tę niesumienną politykę komunistów oświadcza dalej odezwa: Rząd zgodził się wstrzymać represye w stosunku do służby folwarcznej, przystąpić do zwolnienia administracyjnie aresztowanych i do rokowań między zawodowym związkiem robotników rolnych, a obszarnikami. Mimo to komuniści chcą nadal prowadzić strejk, ponieważ chodzi im nie o uzyskanie celów tego strejku, lecz o ciągłe zamęty. Dlatego nie słuchajcie Komunistów. Dnia 20 października w poniedziałek praca na folwarkach ma się rozpocząć,

Warszawa. PAT. »Robotnik« donosi: Centralny Sekretaryat P. P. S. zapowiada, że strejku powszechnego dnia 20 bm. nie będzie.

Sprawa spoczynku niedzielnego.

Warszawa. (Telefonem) Komisya ochrony pracy wygotowała projekt o 8-godzinnym dniu roboczym, według którego spoczynek niedzielny miałby być absolutnie przestrzegany, nawet w instytucyach czysto żydowskich. W tej sprawie odbył się ostatnio szereg konferencyj pos. Thona z referentem komisyi pos. Żuławskim, przewodniczącym komisyi i i. Sprawa zalega obecnie w komisyi handlowo przemysłowej. Są widoki, iż interesy żydowskie nie zostaną w całości pogwałcone.

(Kupiectwo żydowskie powinno w ostatniej chwili energiczne zająć stanowisko wobec grożącej mu katastrofy. — P. R.)

Wprowadzenie traktatu wersalskiego w życie.

Wiedeń. PAT. Wied. biuro donosi z Paryża: Rada najwyższa konferencyi pokojowej odbyła dzisiaj pod przewodnictwem Clemenceau posiedzenie, na którem powzięła szereg decyzyi co do wprowadzenia w życie traktatu wersalskiego. Szczególnie zarządzenia wojskowe, w obszarach mających być okupowanymi na Górnym Śląsku i w Szlezwiku, stanowiły przedmiot obrad. Uchwalono, że mogą być wszędzie użyte mieszane kontyngenty wojsk koalicyjnych.

Pos. Thon członkiem konwentu seniorów,

Warszawa. (Telefonem). Na skutek pertraktacyi, prowadzonych przez pos. Thona z czynnikami miarodajnymi, doszło do porozumienia, na podstawie którego do szeregu komisyj wstąpią rozmaici posłowie ze Zjednoczenia posłów narodowo-żydowskich. Pos. dr. Thon zostanie członkiem konwentu seniorów.

Ekshumacya zwłok studenta Brzozy.

Warszawa. (Telefonem). Onegdaj nastąpiła ponowna ekshumacya zwłok studenta Brzozy i ponowna ich sekcya. Przy sekcyi byli obecnymi pos. Grünbaum i dr Sołowejczyk, jako lekarz zaufany rodziny Brzozów.

*

Dzisiejszy „Goniec krakowski“ donosi: „Na żądanie gen. prokuratoryi wojskowej dokonano ekshumacyi zwłok studenta Brzozy, którego śmierć tragiczna w gmachu żandarmeryi była przedmiotem interpelacyi w Sejmie. Stwierdzono na głowie dwie rany kłute. Z powodu tego nadużycia aresztowano jednego szeregowca żandarmeryi“.

W sprawie Śląska cieszyńskiego.

Kraków, PAT. Radio z Paryża: Hr. Manneville minister i były pierwszy sekretarz ambasady francuskiej w Berlinie jest desygnowany na reprezentanta Francyi w komisyi międzysojuszniczej, która zajmuje się sprawą Śląska cieszyńskiego.

Zwycięstwo pod Bobrujskiem

Warszawa. PAT. Komunikat sztabu generalnego wojsk polskich z dnia 18 października:

Front litewsko-białoruski: Prowadzona w rejonie Bobrujska akcya wypadowa oddziałów wielkopolskich pod dowództwem gen. Konarzewskiego zakończyła się zupełnem rozbiciem wojsk bolszewickich, zagrażających Bobrujskowi. Wzięto 1500 jeńców, 4 działa, 22 karabiny maszynowe, pociąg pancerny, wielką ilość amunicyi i bogactwo materyału technicznego. Na południe od Połocka w okolicach Pyszna zacięte walki. W odcinku poleskim jeden z naszych oddziałów rozbił nieprzyjaciela pod Szelowicami, poczem wycofał się na poprzednio zajmowane stanowisko. Na Wołyniu spokój.

Warszawa. PAT. Komunikat sztabu gener. wojsk polskich z dnia 19 października.

Front litewsko-białoruski. Na południe od Połocka w rejonie Pyszna, Lepel i Wołoskowic przeciwnik atakuje energicznie w dalszym ciągu, wprowadzając do akcyi coraz to nowe siły. Na reszcie frontu oprócz drobnych utarczek patroli spokój. Pod Bobrujskiem nieprzyjaciel rozbity przez nas w ciągu dni ostatnich, wycofał się na wschód na rzekę Ollę.

Front wołyński. Spokój.

W zastępstwie szefa sztabu gen. Haller pułk.

O wzmożenie dotychczasowej produkcyi węgla w Polsce.

KRAKOW. PAT. W celu podjęcia najenergiczniejszych środków wzmożenia dotychczasowej produkcyi węgla w związku z niepokojącem niebezpieczeństwem katastrofy opałowej, minister przemysłu i handlu Ignacy Szczeniowski wraz z sekretarzem Tadeuszem Michalskim i szefem Sekcyi górniczej Stanisławem Świętochowskim zwiedził całe zagłębie Dąbrowskie, Będzin, Sosnowiec, itd., zaznajamiając się na miejscu szczegółowo z obecnym stanem naszych kopalń w tym największym zbiorniku polskim węglowym, badając warunki produkcyi z powodami i przyczynami obniżenia wydajności pracy robotników, stwierdzając nadewszystko wielki brak środków przewozowych i wagonów.

Minister Szczeniowski odbył szereg konferencyi z przedstawicielami rady zjazdu górników i przemysłowców delegatów i Związków zawodowych robotniczych, wysłuchał wyczerpującego sprawozdania kierowników miejscowych urzędów i starostw górniczych i węglowych, oraz wydał szereg natychmiastowych zarządzeń co do usunięcia braków i trudności hamujących konieczne wzmożenie i podniesienie wydajności węgla zachęcając do najenergiczniejszego zwalczania tych trudności.

Pomoc węglowa dla Wiednia.

Wiedeń. PAT. Wied. B. K. donosi z Morawskiej Ostrawy: Środkowa europejska komisya węglowa w Morawskiej Ostrawie odbyła w tym tygodniu posiedzenie, na którym główne obradowała w sprawie złagodzenia nędzy węglowej we Wiedniu i w sprawie rozdziału węgla ze wszystkich trzech zagłębi. W obu kierunkach obrady nie wydały żadnego pozytywnego rezultatu. W sprawie pomocy dla Wiednia będzie pułkownik Nuth konferował z rządem czesko—słowackiem i w tym celu udał się do Pragi. Także przedstawiciel czesko—słowacki nadradca górniczy Durych udał się do Pragi.

Decydujący zwrot na Węgrzech

Budapeszt, PAT, Węgierskie biuro keresz. donosi: Dzienniki węgierskie donoszą, ze na Węgrzech przygotowuje się decydujący zwrot. Wczoraj zjawiło się u prezydenta ministrów Friedricha kierownictwo dawnej partyi pracy, między innymi b. minister Władysław Lukacz i baron Harkanyi i konferowali przez czas dłuższy nad sprawami politycznemi. Dzienniki donoszą, że również b. minister hr. Zichy na zlecenie partyi narodowej zjawił się wczoraj u prezydenta ministrów, z którym omawiał możliwość współdziałania tej partyi.

Nowy gabinet serbski.

Belgrad. PAT. Dzisiaj pojawiło się rozporządzenie ogłaszające nominacyę gabinetu Dawidowicza. Jako wiceprezydent wstąpił do gabinetu były poseł Blankini. Dr. Trubiez oświadczył gotowość zatrzymania portfelu ministra spraw zagranicznych. W gabinecie pozostali wszyscy ministrowie partyi socyalistycznej.

Lansing — zastępcą Wilsona.

Berlin. PAT. »Berliner Tagblatt« donosi z Bazylei: Dzienniki londyńskie donoszą z Waszyngtonu, że z powodu choroby Wilsona sekretarz stanu spraw zagranicznych Lansing objął kierownictwo polityki zagranicznej.

Krytyczne położenie finansowe Anglii.

Wiedeń. PAT. Wied. B. K. donosi z Paryża: O mowie Lloyda Georgea w Sheffield pisze »Daily Mail«: Lloyd George obiecał, że z końcem b. r. 88 procent wszystkich zmobilizowanych zostanie zwolnionych do domów. Ciężary finansowe, które Anglia będzie musiała w przyszłości ponosić, są bardzo znaczne. Dług państwowy przedwojenny 15 miliardów wzrósł do 200 miliardów, co wynosi roczne oprocentowanie 10 miliardów. Co się tyczy kwestyi oryentacyjnej oświadczył George, że pokój z Turcyą nie może być zawarty dopóki Stany Zjednoczone nie zdecydują się nadal wziąć udział w dziele cywilizacyjnem poza granicami Ameryki. Jest to święte posłannictwo rasy anglo saksońskiej we wszystkich częściach kraju. Anglia ani też Francya nie mogą ponosić tych ciężarów.

Z życia Żydów rumuńskich

Z powodu aneksyi Bessarabii, Bukowiny i Siedmiogrodu liczba Żydów w państwie rumuńskiem się potroiła. Okoliczność ta w związku z częściową emancypacyą polityczną i społeczną, jaką przyniosła Żydom rumuńskim konferencya paryska, wniosła nowe życie w zdrętwiały już poniekąd organizm żydostwa rumuńskiego. Wyrazem tego jest ożywiona działalność i reorganizacya federacyi syonistycznej w Rumunii. W dniach od 31 sierpnia do 2 września odbył się w Bukareszcie kongres syonistów rumuńskich z udziałem przeszło 200 delegatów. Poraz pierwszy byli obecni na Zjeździe żydowskim reprezentanci prasy rumuńskiej. Na czele organizacyi syonistycznej w Rumunii stanął wydział złożony z pięciu członków, z których każdy kieruje specyalnym resortem. Ustanowiono resorty: palestyński, finansowy, kulturalny, organizacyjny i dla spraw młodzieży. Kongres uchwalił prowizoryczny budżet w kwocie 460 000 lei i założenie hebrajskiego seminaryum nauczycielskiego.

Wobec zmiany stanowiska politycznego Żydów rumuńskich postanowił kongres zorganizować polityczną partyę narodowo-żydowską, któraby obejmowała wszystkich Żydów rumuńskich. Życie narodowo-żydowskie Rumunii ożywia się coraz bardziej. Przyczynia się do tego ruchliwa agitacya studentów »żydowskich i prasy żydowskiej, w szczególności bardzo rozpowszechnionego dziennika narodowo żydowskiego» Mantuirea«. W Bukareszcie zostanie wkrótce otwarty żydowski dom akademicki, i dzięki ofiarności milionera żydowskiego Karola Zimmera, wyższa szkoła żydowska dla dziewcząt.

*

Na 25 i 26 b. m. zwołaną została do Czerniowiec konferencya syonistów bukowińskich. Na porządku dziennym znajduje się referat polityczny, palestyński, kulturalny i organizacyjny.

Naczelnik państwa w Krakowie.

Kraków, 19 października.

Nastrój w mieście.

Już od wczesnego ranka panował w mieście uroczysty i pełen radosnej powagi nastrój. Śródmieście, w szczególności ulice, któremi miał według planu przejeżdżać Naczelnik Państwa, oraz dzielnica żydowska bogato były udekorowane chorągwiami, kobiercami i t. d.

Na dworcu.

Dworzec ozdobiony zielenią. Na samym peronie zgromadziła się generalicya, reprezentacye wszystkich oddziałów broni, oraz duchowieństwo, w poczekalni natomiast przedstawiciele władz, uniwersytetu, gminy żydowskiej, ziemiaństwa prasy i t. d. Bezpośrednio przed przybyciem pociągu, wiozącego Naczelnika Państwa, zjawił się na dworcu gen. Haller. Po pociągu, który przywiózł o godz. 9. przed południem ministrów, zajechał wśród entuzyastycznych owacyj i wśród dźwięków hymnu narodowego Naczelnik Państwa, którego w poczekalni powitał gen. Haller serdecznem, treściwem przemówieniem które zakończył trzykrotnem »Niech żyje!« na cześć Polski, armii i Naczelnika. Krótkiem, żołnierskiem »Dziękuję« odpowiedział Naczelnik Państwa. Wśród hucznych oklasków i wiwatów zgromadzonych tłumów udał się Naczelnik Państwa ul. Basztową do Barbakanu.

W Barbakanie.

Tu powitała Naczelnika Państwa Rada miasta Krakowa z prez Federowiczem na czele, który w następujących słowach przemówił do Naczelnika Państwa:

»Panie Naczelniku Rzeczypospolitej!

My — Rada miejska, reprezentacya całego społeczeństwa krakowskiego, witamy Cię u wrót naszego miasta Najdostojniejszy Naczelniku Państwa, składając Ci hołd i cześć.

Starożytny gród podwawelski — świetna stolica Piastów i Jagiellonów — po przeszło stu latach niewoli i udręczenia otwiera przed Tobą bramy i serca.

W Tobie widzimy umocowanego przez Sejm Rzeczypospolitej polskiej pierwszego obywatela i kierownika państwa — pierwszego włodarza Ojczyzny!

Dziś cały Kraków wita w Tobie ziszczenie swych najwznioślejszych marzeń o Polsce.

To też wzruszenie, które nas ogarnia, i ten prawdziwy zapał ludności miasta — przyjm Naczelniku — nie jako dar chwili

Dotychczasowa działalność kierownictwa organizacyi syońskiej w Londynie.

(Od naszego korespondenta londyńskiego).

(Ciąg dalszy).

Praca polityczna.

Jest rzeczą jasną, iż niezbędną jest specyalna kancelarya w Paryżu, jak długo konferencya pokojowa obraduje nad sprawą żydowską. Praca polityczna, mająca na celu stworzenie w Palestynie żydowskiej siedziby narodowej i zagwarantowanie Żydom w Golusie odnośnych praw — praca ta będzie prowadzoną w Paryżu, aż wszystkie te kwestye zostaną rozwiązane.

Organizacya syonska.

Centralne biuro organizacyi syońskiej ma za zadanie skoordynowanie działalności federacyj syońskich na całym Świecie. Słabe federacye trzeba będzie wzmocnić i spowodować zupełną rekonstrukcyę całego aparatu organizacyi, który tyle ucierpiał podczas wojny.

Muszą zostać wytworzone ściśle stosunki między organem centralnym a poszczególnemi organizacyami, które należy informować o wszystkiem, co się dzieje w ruchu i życiu żydowskiem. Wydział dla spraw organizacyjnych będzie przeto wydawał regularne biuletyny w formie periodycznej publikacyi w języku żydowskim i angielskim. Dział publiczny będzie informował świat o naszych postępach i działalności.

Wydział dla oświaty.

Główna praca koncentruje się w wydziale, który ma przygotować niezbędny materyał dla uporządkowania pracy oświatowej w Palestynie i wzmocnienia ruchu hebrajskiego w golusie. Będzie się ona również starała o spopularyzowanie żydowskiej twórczości literackiej.

W budżecie znajduje się suma 102.000 funtów szterl. na rzecz utrzymania szkół żydowskich w Palestynie. Obecne wydatki dochodzą do 70.000 funtów. Podwyższone ceny produktów żywnościowych spowodziło podwyższenie pensyj nauczycieli, które nawet teraz są tak niskie iż ledwo mogą starczyć na pokrycie najniezbędniejszych wydatków. Główną jednak przyczyną podwyższonych wydatków jest fakt, iż wielka ilość szkół, które przedtem utrzymywały się z własnych funduszów i nie były zależne od organizacyi syońskiej, zostały obecnie wciągnięte do sieci szkół syonistycznych. Dotyczy to w pierwszym rzędzie szkół ortodoksyjnych w Jerozolimie, Jaffie, Petach-Tykwie, Riszonie, Recheboth i Akronie. Kilka szkół m. i. gimnazyum w Jerozolimie, ponownie otworzono, inne zaś powiększono. Otworzono także cały szereg ogródków dziecięcych. Najradośniejszym rezultatem całej tej pracy jest fakt, iż obecnie 75 proc. wszystkich palestyńskich dzieci żydowskich uczęszcza do szkół znajdujących się pod kierownictwem organizacyi syońskiej. Do 91 szkół uczęszcza 9264 dzieci.

Rozszerzenie sieci szkolnej celem zaspokojenia potrzeb nowych imigrantów czyni nader aktualną sprawę przygotowania większej ilości nauczycieli. Niezbędnym będzie wielki sztab celem hebraizowania imigrantów i wzmocnienia węzłów narodowych, przez to, że wszyscy będą się posługiwali jednym językiem. Trzeba będzie również zająć się wydaniem odpowiednich podręczników.

Urząd palestyński.

Łatwiej będzie pojąć zadania tego urzędu, skoro zastanowimy się nad poszczególnemi jego oddziałami. Jest ich pięć: 1) Emigracya, 2) Kolonizacya. 3) Finanse. 4) Handel i przemysł. 5) Sprawy konstytucyjne i ekonomiczne.

Emigracya.

Oddział ten ma za zadanie: zorganizowanie i regulowanie ruchu emigracyjnego do Palestyny. Opracowany już został plan tej pracy, który prawdopodobnie w najbliższym czasie zostanie opublikowany. Dr. Artur Ruppin organizuje w Kopenhadze pierwsze biuro emigracyjne, dla którego w budżecie są już przewidziane odnośne wydatki.

Kolonizacya.

Zadaniem wydziału kolonizacyjnego jest ustalenie planu kolonizacyjnej pracy przygotowawczej w porozumieniu z odnośnemi organami w Palestynie, którym poruczonem będzie wykonanie tej pracy. Równocześnie wydział ten będzie zmuszony przystosować tę pracę do sytuacyi politycznej i naszych dążeń ekonomicznych.

Wysyła się do Palestyny ekspertów, zakłada się specyalne biura celem zbadania stosunków przedsięwzięto też środki, by umożliwić byt imigrantom. Niezbędnem będzie przeprowadzić wymiary obszarów, mające charakter topograficzno agronomiczny. Będą zainicyowane eksperymenty agrarne. Trzeba będzie również założyć wędrowną szkołę agronomiczną i przygotować nauczycieli. Trzeba będzie popierać kooperatywne związki robotnicze jakoteż małe gospodarstwa, gdzie będą uprawiane jarzyny i hodowla bydła. Trzeba będzie również udzielić poparcia t. zw. achuzom i grupom hechalucowym.

(Dok. nast.)

Ben A. Sochaczewski.

uroczystej — lecz jako żywiołowy wyraz radości, że Bóg nam dozwolił żyć odtąd w wolnej, zjednoczonej, niepodległej Polsce i skupić się około Twej — czcią i miłością otoczonej Osoby.

Witaj, Naczelniku!

Na Wawelu.

Z Barbakanu udał się Naczelnik Państwa z całym orszakiem do kadedry na Wawelu, gdzie prymas Rzeczypospolitej arcybiskup Dalbor udzielił Naczelnikowi błogosławieństwa. W pięknych i podniosłych słowach przemówił biskup ks. Sapieha.

W Rynku.

Z Wawelu udał się Naczelnik do Rynku, gdzie odbył przegląd wojsk, które następnie po mszy polowej przedefilowały przed Naczelnikiem Państwa. W defiladzie wzięły udział wojska wszystkich gatunków broni. W czasie przeglądu wojsk przygrywała muzyka, a w powietrzu krążyły aeroplany

---

Ustawa o zmianie nazwiska.

Na środowem posiedzenie Seimu przyjęto w pierwszem czytaniu ustawę o zmianie nazwiska.

Wedle tej ustawy zezwolenie na zmianę nazwiska obywatelom republiki polskiej udziela ministerstwo spraw wewnętrznych. Zezwolenie to może być udzielone tylko w wypadkach, zasługujących na szczególne uwzględnienie. Opłata wynosi 3000 marek; osoby ubogie mogą być zupełnie lub częściowo od tej opłaty zwolnione.

Brzmienie nazwiska niepolskiego języka nie jest powodem dostatecznym do zmiany nazwiska.

W podaniu należy wyłuszczyć powody zamierzonej zmiany nazwiska.

Osobom, które się splamiły lichwą i paskarstwem, tudzież urzędnikom pruskim, którzy niegdyś swoje nazwiska polskie zmienili na niemieckie, nie będzie dozwoloną zmiana nazwiska.

W razie zezwolenia zmiany nazwiska następuje ogłoszenie zmiany tej w dzienniku urzędowym jakoteż w sześciu dziennikach nieurzędowych. W ciągu dni 90 od dnia ogłoszenia w dzienniku urzędowym wolno innym osobom zgłosić sprzeciw. — Po prawomocności zezwolenia następuje ogłoszenie w dzienniku urzędowym zmiany nazwiska i zarządzenia adnotacyi w aktach stanu cywilnego.

W razie sprzeciwu osoby tego samego nazwiska, które proszący chce przybrać, zezwolenia na zmianę nazwiska udzielić nie wolno.

ZGRZYTY.

Smutno mi Boże!

Smutno mi Boże! Na zachodzie dla nas
Najwyższa Rada wciąż radzi i radzi...
Nam zaś cierpliwym figę lub ananas
Misyą sprowadzi.
Lecz, że z przyrzeczeń naród żyć nie może,
Smutno mi Boże!..

Mówił sam Wilson: „Jako wielki naród
Wy się niezłomni przed światem okażcie,
Ja, nowy Mojżesz, tchnę w was życia zaród:
Punktów czternaście!"
Lecz, że powiedział i — wrócił za morze,
Smutno mi Boże!..

— — — — — — — — — — — —

Miałem ja portfel! Błękitne banknoty,
Co w nim szumiały jak jedwab falbanki,
Dziś u giełdziarskiej zmieniłem hołoty
Na — cztery franki!
Nim się przed tobą, Karpiński, ukarzę;
Smutno mi Boże!..

Chciałem mej dziatwie byt uczać przyjemnie
I z „Koreńskiego" zrobić jej podarek;
Lecz w myśl ustawy żądano odemnie
Tysiące marek.
Więc, że z „Korenem" już kości w grób złożę,
Smutno mi Boże!...

Koren.

KRONIKA.

Kraków, 20 października.

Jutrzejszy numer „Now. Dziennika" zawierać będzie 6 stron druku.

Wstrzymanie ruchu pociągów. Z dniem 16 bm. został wstrzymany bieg pociągów Nr.: 6763 i 6764 względnie Nr. 6764 V na szlaku Muszyna Krynica, zaś od d. 20 bm. zostanie wstrzymany bieg wagonów bezpośredniej komunikacyi między Krakowem a Krynicą przy pociągach Nr. 27/611/6765 z powrotem Nr. 6762/614/122.

Kredyt dla drobnych przemysłowców i rzemieślników. W Biurze miejscowej Komisyi kredytowej minist. przemysłu i handlu (ul. Floryańska 15, I p) udziela się w dni powszednie od godz. 11 do 1 w południe informacyi co do kredytu ulgowego dla drobnych przemysłowców i rzemieślników oraz ich organizacyi wytwórczych i wydaje się przepisane druki na podania.

Ulgi w opłacie czesnego. Ministerstwo oświaty zwolniło żołnierzy, pełniących służbę wojskową, od opłaty czesnego w szkołach państwowych. Ulgę tę rozszerzono również na dzieci żołnierzy poległych i zmarłych podczas służby wojskowej.

Na Polski Czerwony Krzyż. Prezydyum miasta zgodziło się na zbiórkę Polskiego Czerw. Krzyża we wszystkich teatrach i kinach w ciągu bieżącego tygodnia od dnia 19 do 26 bm. włącznie w ten sposób, że do obecnej ceny biletów doliczać się będzie 10 proc. Jest to pierwszy raz, że Polski Czerwony Krzyż, mający tak olbrzymie wydatki, apeluje do ofiarności społeczeństwa. Że też można mieć nadzieję że publiczność poniesie chętnie ten drobny wydatek na rzecz tak zasłużonej instytucyi.

K O M U N I K A T Y.

Iwrijah. Dziś o g. 7-ej Stradom 15, pogadanka hebrajska. We wtorek o g. 7 ej kurs konwersacyi (Walkowski).

Haszachar-Przedświt. We wtorek o godz. 7 ej wiecz. w lokalu Stradom 15. ref. kol J. Hilperna; Twórczość J L. Pereca. (Pierwszy z cyklu wykładów o literaturze żydowskiej).

REPERTUAR TEATRU J. SŁOWACKIEGO

Poniedziałek: „Asystent" G. Zapolskiej.
Wtorek: „Polityka" Wł. Perzyńskiego.
Środa: „Makbet" Szekspira.
Czwartek: „Makbet" Szekspira.
Piątek: „Polityka" Wł. Perzyńskiego.
Sobota: „Makbet" Szekspira.
Niedziela; Po poł. „W małym domku" T. Rittnera; wieczorem „Makbet" Szekspira.

Z kraju.

Jarosław. W Jarosławiu wszystko płynie zwykłym trybem. Żadnych wstrząśnień, nic nie przekracza przeciętnej miary codzienności. Atmosfera, w której kwitnie zadowolenie, spokój, monotonia, martwota. W życiu ogólnem tak samo jak w światku żydowskim. Odbija tylko życie idee, organizacyjne, z wysiłkiem budowane; nic mu nie można zarzucić, brak mu tylko większego rzutu; nie dziw; wychodzi zaledwo z powijaków.

Ostatni okres pracy organizacyjnej zakończyło zebranie partyjne organizacyi syońskiej, na którem p Potascher zdał sprawę z czynności ustępującego komitetu lokalnego. Ze sprawozdania podnieść wystarczy następujące szczegóły: W lipcu b. r wynajęto własny dom, w którym gnieździ się całe życie syońskie. Rojno i gwarno w „Bet Amie" gdzie mieszczą się grupy młodzieży, czytelnia itd., a przedewszystkiem chluba komitetu lokalnego, nowy twór, frebelówka. Nasi najmniejsi orzesiąkają tam gwarą hebrajską. Instytucya ta jest otaczana opieką z wszech stron, jest też należycie wyposażona.

Ostatnio powstała organizacya „Szlome Emune Israel", która szermuje dwojakim orężem: chejremem i denuncyacyą przeciw syonistom.

Rozpisane na 21. z. m. wybory do komitetu lokalnego według systemu proporcyalnego dały rezultaty dosyć pomyślne; głosowało 50 procent szeklowców; decydujące zwycięstwo odniósł blok ugrupowań młodo syonistycznych, zdobywając 9 mandatów, 3 mandaty zdobyła lista obywatelska i 3 mandaty lista mizrachistyczna. Ożywienie ruchu organizacyjnego, wywołane wyborami, do dziś jest widoczne.

Dnia 16. s. m. bawił u nas p. Dr. Schwarzbart z Krakowa i przemawiał na zgromadzeniu ludowem, zwołanem przez syoński komitet lokalny dla protestu przeciw rzeziom Żydów na Ukrainie. Liczne zebranie pokrzepił mowca na duchu w doskonałem przemówieniu, poczem powzięto znane rezolucye.

Do zdarzeń w Jarosławiu zaliczyć należy pobyt p Natana Milejkowskiego z Warszawy. Dwukrotnie potrafił niezrównaną sztuką wymowy, płynącą ze szczerego entuzyazmu, porwać masę wsłuchaną w nadzieją tchnące słowo.

Rozwadów. W ostatnich kilku tygodniach odbył się szereg wieczorków w naszem mieście, które świadczą dobitnie o stosunkowo pięknym rozwoju życia umysłowego młodzieży żydowskiej dzięki intenzywnej pracy lokalnego komitetu organizacyi syonistycznej. I tak odbył się wieczór ku czci Maksa Nordaua, na którym była obecna po raz pierwszy inteligencya asymilatorska. Zagaił wieczorek pięknem przemówieniem prezes lok. kom. org. syońskiej p. Greisman, deklamowały p. Katzówna i Rosenzweiżanka. Głównym punktem wieczorku było uroczyste przemówienie p. Zygmunta Müllera z Krakowa, które wywarło ogromne wrażenie. W muzykalnej części figurował ulubieniec nasz znakomity skrzypek p. Lewinger. Akompaniował p. Rosenblath z Niska. Wkońcu odegrano »A Doktor« Szaloma Alejchema.

Staraniem grupy »Hechaluc« odegrano z wielkiem powodzeniem »Der Jesziwe Bocher« (żydowski Hamlet), a staraniem grupy poale syonistów odegrano prawie bez zarzutu „Chinke Pinke". Sezon zimowy w Stowarzyszeniu Beth Jehuda zapowiada się pod względem pracy kulturalnej bardzo pomyślnie: przygotowało się już cały szereg wykładów z dziedziny judaistyki, jakoteż kursów: historyi, literatury hebrajskiej, palestynografii, języka hebrajskiego (bezpłatnego, — istnieje tu bowiem szkoła hebrajska osobno) i języka polskiego.

Żywiec. Z okazyi święta Simchas Tory zamierzało stowarzyszenie żyd. młodzieży w Zabłociu urządzić zabawę, której dochód miał być obrócony na ofiary pogromów ukraińskich. Z powodu braku odpowiedniej sali zwrócono się do dyrekcyi tutejszej fabryki papieru, której akcyonaryuszami są przeważnie Żydzi. — Dyrektor Serog, »izraelita« o d m ó w i ł udzielenia sali pomimo, że wskazano na cel dobroczynny. Wobec tej potępienia godnej odmowy zmuszone było stowarzyszenie odstąpić od urządzenia zabawy.

Dobra powiat Limanowa. Dnia 20 z m. odbyło się tu staraniem organizacyi syonistycznej w Bethamidraszu zgromadzenie protestujące przeciw pogromom na Ukrainie. Przemawiał rabin p. Liebermann. Przyjęto jednomyślnie rezolucyę krakowską.

Ze świata.

Z Palestyny. »Chadaszoth Haarec« donoszą za pismem arabskiem »Swya«. W urzędach telegraficznych zaczęto przyjmować telegramy w języku arabskim co do tychczas było wzbronionem.

Fakt ten pozwala spodziewać się, iż można będzie wysyłać telegramy także w języku hebrajskim, ponieważ litery hebrajskie nie różnią się znacznie od liter arabskich

— W Jerozolimie odbyło się posiedzenie egzekutywy czerwonego »Magen Dawid«. Ze sprawozdania wynika, iż do 1. września rozdano 1 411.697 gruszów (= $^1/_{20}$ funta szterl.) Z tej sumy otrzymano od rządu angielskiego ...763 gr. zaś pozostała część dała syońska Rada delegatów.

Egzekutywa wydzierżawiła na dalszy rok szpital w Jerozolimie.

NADESŁANE

Z okazyi zaręczyn naszego k. kolegi p. Isaka Schamrotha z p. Nessel z Krakowa serdecznie gratuluje Zuckerbrodt i Laulicht 1949

Z okazyi zaręczyn k. wujka Józefa Nebenzahla z Wiśnicza z p. Tonią Weinbergerówną z Dukli życzy szczęśliwej przyszłości
950 Pinkas Biegeleisen.

Z okazyi zaręczyn p Mojżesza Leiba Laufera z p. Salą Neufeldówną z Jaworzna serdecznie gratulują i szczęśliwej przyszłości życzą
1951 Artur Wasserthell z żoną.

Z okazyi zaręczyn naszej najdroższej koleżanki p. Gusty Schlesingerówny z Wielopola z p. Benzionem Schiffem z Frysztaku życzą szczęśliwej przyszłości
1956 siostry Sabina i Sala Kreschówne.

Z okazyi zaręczyn kuzynki naszej Sali Bickel z z Mielca z p. Hermanem Ladneren życzą dużo szczęścia
1953 Löwówne, Fuchsówne i Epsteinówna z Krakowa.

Z okazyi zaręczyn kuzynki naszej p. Rosy Strickerównej z p Chaimem Wolfem z Rymanowa gratulują serdecznie i dużo szczęścia życzą
1952 Artur Wassertheil z żoną.

Z okazyi zaręczyn naszej prezydentki p Klary Stempler z p. Chaimem Ringelblumem z Kołomyji gratuluje i życzy szczęśliwej przyszłości
50 Sekcya dla kursów hebraiskich.

Dział gospodarczy.

W sprawie opłaty wywozowej na produkty naftowe. Począwszy od dnia 1 października pobierane są od ropy naftowej, wywożonej zagranicę Państwa Polskiego, na rzecz Skarbu Państwa opłaty w wysokości 27 Kor. od każdych 100 kg. wagi.

Rozporządzenie Ministra Kolei Żelaznych w sprawie wyłączenia stacyi Granica z wewnętrznej taryfy towarowej austryackich kolei państwowych. Zamieszczone w wykazie odległości (Kilometerzeiger) wewnętrznej taryfy towarowej austryackich kolei państwowych grupa C, północno-wschodnia sieć kolejowa, kilometryczne odległości od, względnie do stacyi Granica należy skreślić. Należności taryfowe w komunikacyi między stacyami b. zaboru austryackiego a stacyami b. zaboru rosyjskiego oblicza się od, względnie do stacyi Szczakowa

KINO „OPIEKA“
Zielona 17 Tel. 2374

Program od 16 do 20 października br.

DROGA DO UPADKU

Film agitacyjny Ligi kobiet dla zwalczania handlu dziewczętami. 5 części. Ameryk. humoreska rysunkowa
Początek w dnie powszednie o godzinie 5 popoł. w soboty, niedziele i święta o godz. 3 popoł.
1014

Cały dochód przeznaczony dla inwalidów

PIERWSZA
FABRYKA WĘDLIN
KOSZERNYCH
A. S. SPIRY
KRAKÓW, UL. KRAKOWSKA 5.

poleca przedwojennej jakości kiełbasę, salami cielęcą, węgierską, paryską, weroneską, pasztetową i t. d.; szynkę: wołową, cielęcą i westfalską; mostek wołowy i ozor wędzony po przystępnych cenach, hurtownie i częściowo.
1010

Hurtowny skład perfum krajow. i zagran. oraz artykułów toaletow. i kosmetycznych
P. i S. WEISSBERG
KRAKÓW, ULICA KRAKOWSKA 17.

Generalna reprezentacya fabryki perfum, artykułów kosmetycznych i mydeł toaletowych fabryki
Calderara i Bankman, Wiedeń. 1012

Hurtownia Perfumeryi

poleca wszelkie artykuły w zakres kosmetyki wchodzące jak: Pasty do zębów, kremy dla twarzy, pudry, wodę kolońską, brylantyny, wody toaletowe, mydła toaletowe i do golenia po cenach fabrycznych 1011

MAKS LANDWIRTH
KRAKOW, DIETLOWSKA L. 40.

Zdolnego subjekta z działu papierowego i przyborów piśmiennych poszukuje firma »Postęp« Spółka z ograniczoną poręką Wieliczka. 2005

Szan. Państwo, które w niedzielę 5 października przez pomyłkę w restauracyi Gronnera na pl. Dominikańskim zabrali nowe **boa** (ciemny lis), a zostawili swój zniszczony, raczą zwrócić je za otrzymaniem swego w powyższej restauracyi. Osoby te, są dobrze znane w restauracyi, tudzież poszkodowanemu i w razie niezwrócenia, sprawa ta będzie oddana do sądu. 2010

Panne władającą językiem polskim, niemieckim i francuskim do dwojga dzieci z całem utrzymaniem i dobrem wynagrodzeniem poszukuje się. Wiadomość: Edmund Egid, Kraków Hotel Londyński, Stradom 11. 2019

Medyk ostatnich półroczy poszukuje **pokoju** przy rodzinie. — Oferty do Administracyi Nowego Dz. pod »Medyk 9«. 2020

Zdolne ekspedyentki i praktykantkę poszukuje magazyn obuwia Alfred Frankel Kraków. Rynek 14. 2025

Poszukuje się lokalu na sklep hurtowny (frontowy oficyny, parter lub pierwsze piętro) na Stradomiu, ul. Dietlowskiej lub Krakows kiej za sowitem wynagrodzeniem, ewentualnie za częściowym współudziałem w zysku według umowy. Zgłoszenia pod »E. W. 30« do Adm. N. Dziennika. 2041

Związek gospodarczy poszukuje samodzielnej buchalterki. — Oferty przesłać należy na ręce Dyrekcyi ul. Paulińska 20. 2042

Chłopca do praktyki do handlu śniadaniowego przyjmie Herman Statter, Kraków, Starowiślna 16. 1078s

Praktykant i urzędnik znajdzie dobrą posadę w Domu bankowym. Zgłoszenia pod »O 17« do Biura ogłoszeń F. Stattera, Grodzka 13. 1079s

Panny obeznanej z pracami biurowemi miejscowej, poszukuje większa fabryka parowa. Pierwszeństwo mają obeznane z działem drzewnym. — Zgłoszenia pod »Fabryka« do Biura ogłoszeń Feliksa Stattera, Kraków, Grodzka 13. 1092s

---

ABC

Najlepsza farba do materyi
ABC mydło toaletowe
ABC mydło dla dzieci
ABC szampon do mycia włosów
ABC pasta do obuwia
Wszędzie do nabycia.

Sprzedaż hurtowna
DOM HANDLOWY

J. Leserkiewicz, Kraków, Rynek gł. 11.
Filia: Rzeszów, Rynek 21. 846 Wysyłki odwrotnie.

WOLNOŚĆ!

DOM SPEDYCYJNY „KURYER“
JÓZEFA CZERWIŃSKIEGO
w Podgórzu, ulica Nadwiślańska 24
Telefon Nr. 3111

przyjmuje wszelkie przesyłki towarów w zakres spedytorski wchodzące. —
Nadto będzie kursował w najbliższych dniach wóz spedytorski powyższej firmy w celu natychmiastowego odwiezienia towarów na dworce i wysłania jako **Kuryer Pospieszny.** 1041

Biuro pośrednictwa pracy kobiet żydowskich urzęduje codziennie od 2—5, Stradom 15 I. p. ofic. 1008

Poszukuje się zaraz panienki z pobożnego domu (izr.) do 3 dorosłych dzieci, któraby się także i na szyciu rozumiała. Zgłoszenia: Józef Feil Grodzka 58. 1082

Umeblowanego pokoju ewentualnie dwu lub też 2—4 pokoi z kuchnią poszukuje.— Za pośrednictwo sowite wynagrodzenie. — Zgłoszenia: Leon Kaftal Kraków, Kolletek 5 parter na prawo. 1097

Szukam pożyczki Kor 50.000 na hipotekę. Zgłoszenia pod »D. Z.« do Administracyi Nowego Dziennika. 2061

Męska szkoła realna »Jabne« w Będzinie poszukuje kwalifikowaną hebrajsko-polską freblankę— Oferty należy skierować pod adres powyższy. 2040

Mam na składzie śledzie matyasowe, holenderskie, zwyczajne, moskale oraz surogaty na moskale hurtownie i częściowo do sprzedania
Ch. Rosenbaum, Kraków
Krakowska 26.
1967

Nowo otworzony Dom spedycyjno-komisowy Wilhelm Fiedler
Spółka z ogr. odpow.
Kraków, Stradom 11, Telefon 258
(hotel Londyński)
poleca swoje usługi do załatwienia wszelkich formalności w zakres ten wchodzących jak: transporty kolejowe, odwozy i przywozy z kolei i na kolej, nadawanie towarów, oclenia itp.
Stała ekspedycya towarów w wozach zbiorowych z niemieckiej Austryi i Niemiec do Krakowa dla przesyłek do Polski i Galicyi. 2052
Zastępstwa: Oświęcim, Pietrowice, Szczakowa, Mysłowice, Katowice, Bogumin, Wiedeń.

PIERWSZA POLSKA
CHEM. PRALNIA I ART. FARBIARNIA
„Czystość“
Przyjmuje wszelką garderobę, materyę i jedwab, do chem. czyszczenia i art. farbowania.
Wykonuje w jak najkrótszym terminie.
(Do żałoby w 24 godzinach.)
Przyjmuje bieliznę i firanki do prania, rękawiczki do chem. czyszczenia.
Filie: 1009
Sławkowska L. 23. :-: Sebastyana L. 3.
ulica Kolletek L. 8. (Centrala) — —
Podgórze, ulica Kalwaryjska L. 5. — —

Ważne dla P. T. Skórników!

Mam zaszczyt zawiadomić, iż z dniem dzisiejszym
otworzyłem w Krakowie XXII (Podgórzu) Twarogowskiego 9.
SKŁAD KOMISOWY
firmy Medak i Schwätzer Wiedeń
i polecam P. T. kupcom mój dobrze asortowany skład przyborów i narzędzi szewskich po cenach fabrycznych.
Zawsze chętny do usług kreśli się z szacunkiem Maksymilian Klinger. 2012

Szpagat
prawdziwy i papierowy, sznurki i t. d. poleca hurtowny skład
A. Landau, Kraków,
ulica Bożego Ciała 19. 2021

Podpisane firmy zawiadamiają niniejszem iż zjednoczyły się w celu wspólnego wyrobu wędlin koszernych w Krakowie i polecają takowe w najlepszym przedwojennym gatunku po umiarkowanych cenach. — — Dobrze zaprowadzone firmy w większych miastach Polski mogą otrzymać wyłączne zastępstwo sprzedaży.

Zjednoczone Fabryki Wędlin Koszernych w Krakowie ul. św. Katarzyny L. 4.
przedtem **B. GRONNER i FRISCHER, GARTENBERG i SYN, BIRNER i KÜHNREICH**

Redaktor naczelny i odpowiedzialny Dr. Wilhelm Berkelhammer. — Druk. M. Deutschera, Kraków, Bożego Ciała 10 Telefon 1656.